

รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่
หลังรัฐธรรมนูญปี 2560 ในจังหวัดร้อยเอ็ด
Political Communication Style of the Young People's
After the 2017 Constitution in Roi Et Province

วุฒิชัย ตาลเพชร¹
Vutichai Tanphed

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองและปัจจัยหนุนเสริมการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ เพื่อศึกษาบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย และเพื่อสังเคราะห์รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในรูปแบบบรรยายเชิงวิเคราะห์ โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังผลการวิจัยต่อไปนี้ พฤติกรรมทางการเมืองและปัจจัยหนุนเสริมการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ พบว่าเยาวชนมีความสนใจการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมาย ดังนี้ 1) ต่อต้านการสืบทอดอำนาจของรัฐบาล 2) แก้ไขอำนาจนิยมในระบบการศึกษา และ 3) ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ ส่วนปัจจัยหนุนเสริมมีสาเหตุสำคัญ ดังนี้ 1) ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคอนาคตใหม่ 2) สว. มีสิทธิเลือกนายกรัฐมนตรี 3) แกนนำและผู้ร่วมชุมนุมกลุ่มเยาวชนถูกดำเนินคดี และ 4) อำนาจนิยมในระบบการศึกษา บทบาทและอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย พบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนมีบทบาทต่อการแสดงจุดยืนทางการเมืองในการต่อสู้กับอำนาจรัฐ และมีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ส่วนอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตย พบว่า การแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มเยาวชน ส่งผลให้สังคมไทยเกิดการตื่นตัวและตระหนักรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ และภราดรภาพตามครรลองของการปกครองแบบประชาธิปไตย รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ พบว่า เยาวชนแสดงออกทางการเมือง 2 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารทางการเมืองในพื้นที่

Received: 2021-11-08 Revised: 2021-11-26 Accepted: 2021-12-15

¹ สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Political Science, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: vutichaitanphed002@gmail.com

สาธารณะ และการสื่อสารทางการเมืองในสังคมออนไลน์ ฉะนั้น ควรมีการสร้างแนวทางในการขับเคลื่อนอุดมการณ์ทางการเมืองแบบใหม่ในยุคสังคมดิจิทัล ดังนี้ 1) มีแกนนำที่ชัดเจน 2) วางแผนการทำงาน 3) มีแหล่งงบประมาณ 4) สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ และ 5) มีฝ่ายกฎหมาย

คำสำคัญ (Keywords): การสื่อสารทางการเมือง; พฤติกรรมทางการเมือง; เยาวชนคนรุ่นใหม่

Abstract

This research article aims. To synthesize political behavior and support factors for political communication among the youth of the new generation. To study the role and political influence of young people in the new generation on democratic development in Thai society. and to synthesize the political communication of the new generation of youth. This research is the study of qualitative data in an analytical descriptive format based on information from documents related. and Data from participant observations and in-depth interviews with key informants. as the following research results. Political behavior and supporting factors for political communication among the youth of the new generation. The results of the research found that: Youth are interested in participatory politics. which aims as follows: 1) Against the succession of government powers. 2) Transformation authoritarianism in the education system. and 3) Reform the monarchy. The additional supporting factors from the following: 1) The that the Constitutional Court has a decision to dissolve "Future Forward Party" 2) Senators can elect the Prime Minister. 3) The leaders and participants of the youth group were arrested and prosecuted. 4) Authoritarianism in the education system. Role and political influence of youth groups in the development of democracy in Thai society. The results of the research found that: Youth political movements play a role in the fight against state power. and have a constitution of the people. and the political influence of youth groups on democratic development; political expression of youth as a result, Thai society is conscious and understands the rights, liberties, and fraternity of democratic governance. Political communication style of the new youth group the results of the research found that: There are two types of political expressions of youth; Political communication in public spaces and online political communication. There should be guidelines for

creating a new political ideology in the digital society as follows: 1) Leadership 2) Planning work 3) Budgeting 4) Building an online platform and 5) Legal Department.

Keywords: Political Communication; Political behavior; Young People's

บทนำ (Introduction)

คำว่าประชาธิปไตยได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายโดยเฉพาะนำไปใช้เป็นคำขยายให้กับระบอบการปกครอง ซึ่งประชาธิปไตยแปลมาจากคำว่า Democracy ในภาษาอังกฤษมีความหมายว่า การปกครองโดยประชาชน (จักษ์ พันธ์ชูเพชร, 2552) เมื่อพิจารณารูปแบบของระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ ประชาธิปไตยทางตรง ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2549) แม้ว่าการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยจะมีความหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยประชาชนแต่ในทางนำไปใช้อาจจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายหรือจารีตของแต่ละประเทศ

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ปัญหาหลักในการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นนอกจากปัญหาในด้านโครงสร้างและสถาบันทางการเมืองแล้วยังมีอุปสรรคในด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจนอาจกล่าวได้ว่า ประชาธิปไตยของไทยล้มลุกคลุกคลานมาเกือบตลอด เพื่อที่จะให้ได้มีระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ประชาชนจะต้องสนใจการเมือง ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองและต้องมีความกระตือรือร้นที่จะมีบทบาทร่วมทางการเมือง ฉะนั้น การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชน โดยเฉพาะนิสิต นักศึกษา นักเรียน ซึ่งได้รับสมญานามว่า “ปัญญาชน” เป็นผู้ที่มีความรู้และสติปัญญาสูงอันจะเป็นกำลังสำคัญของชาติและเป็นพลังที่สำคัญทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สุทธิมา สัจวงษ์, 2554)

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญหลายฉบับ โดยส่วนมากสาเหตุหลักที่ต้องเปลี่ยนเนื่องมาจากผลพวงของการปฏิวัติ-รัฐประหารทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม การตื่นตัวของนักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชน ทำให้กระแสประชาธิปไตยกลับมาเฟื่องฟูในสังคมไทยอีกครั้ง นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ประชาชนชาวไทยตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จนในที่สุดกระแสประชาธิปไตยของโลกได้มีอิทธิพลเข้ามาขับเคลื่อนให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้พัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชน

จนมีความรู้สึกประหนึ่งว่า “การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน การใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น” (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2550)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนสามารถแสดงทัศนะในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของรัฐบาลที่จะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทำให้รัฐมีความระมัดระวังรอบคอบในการกำหนดนโยบายบริหารงานพร้อมทั้งยังสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างเหมาะสม (วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2550) ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นคุณลักษณะสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่หวังผลโดยตรงในการกำหนดหรือต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งเสริมให้ประชาชนเชื่อมั่น ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย และส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายได้มีช่องทางที่ชอบธรรมและถูกต้องในการทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชน (วุฒิสาร ตันไชย, 2561) ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน เพราะเป็นเพียงหนทางเดียวที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการบริหารประเทศอย่างเกิดผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม การเข้าไปมีบทบาทของเยาวชนไม่ใช่เรื่องใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นแต่เคยมีประวัติศาสตร์การเมืองได้จารึกไว้หลายเหตุการณ์ (รุ่งนภา พิมมะศรี, 2563)

แม้ว่า “กลุ่มปัญญาชน” จะมีความพยายามในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง แต่ความสำเร็จจากการขับเคลื่อนอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยยังคงประสบปัญหาหลายอย่าง เนื่องจากรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตไม่เอื้อต่อความเป็นประชาธิปไตย สอดคล้องกับผลการสำรวจและการวิเคราะห์วิถีไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า การปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ การอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ระบบการศึกษาที่กล่อมเกล่าให้ประชาชนรับใช้กลไกของรัฐเป็นแบบแผนเดียวกันทั้งประเทศและการอบรมของสถาบันครอบครัวด้วยระบบอาวุโสส่งผลให้ประชาชนขาดความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย (สายชล สัตยานุรักษ์ และทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2555) อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการต่อสู้กับอำนาจรัฐได้ก่อรูปขึ้นอีกครั้งในประวัติศาสตร์ไทยในนามของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่หลังจากมีประกาศผลการลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2563) ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่ชนวนเหตุของกลุ่มเยาวชนที่ไม่เห็นด้วยกับการรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว จึงเริ่มมีการแสดงออกทางการเมืองด้วยการณรงคืไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ ต่อมาก็มีชนวนเหตุที่เยาวชนไม่เห็นด้วยอย่างรุนแรงก็คือ ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) เพราะกลุ่มเยาวชนเชื่อว่าที่มาของ สว. ขาดความชอบธรรมตามหลักประชาธิปไตยเนื่องจากมีการแก้ไขสาระของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มา บทบาท และอำนาจหน้าที่ของ ส.ว. ให้มีอำนาจมากขึ้น (พนารัตน์ มาศคมาดล, 2564) นอกจากนี้สิ่งที่กลุ่มเยาวชนเรียกร้องเกี่ยวกับประเด็นอำนาจหน้าที่ของ ส.ว. ก็คือ บทบาทในการมีส่วนร่วมในการออกเสียงเห็นชอบใน

การเลือกนายกรัฐมนตรีนั่นสะท้อนถึง “การสืบทอดอำนาจของรัฐบาล คสช.” (พนารัตน์ มาศฉมาดล, 2564) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการก่อรูปประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนในฐานะพลเมืองของรัฐเพื่อเรียกร้อง “ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์” ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่หลังรัฐธรรมนูญปี 2560 ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนในฐานะ “ปัญญาชนและพลเมืองของรัฐ” มีลักษณะอย่างไร และมีปัจจัยหนุนเสริมอะไรที่ทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ออกมามีบทบาทในทางการเมือง นอกจากนี้ยังศึกษาว่าจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทยอย่างไร และบทบาทดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการเมืองไทยอย่างไร ส่วนในประเด็นสุดท้ายผู้วิจัยจะสังเคราะห์รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่หลังรัฐธรรมนูญปี 2560 ว่ามีการใช้รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบใด เพื่อเป็นการสรุปและสร้างรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในอนาคต อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้จะก่อเกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยนับว่าเป็นหม้อก้ำประชาธิปไตยในยุคสังคมดิจิทัลและยุคสังคมวิถีใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นผู้ นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมไทยในอนาคต และยังคงก่อเกิดประโยชน์ในการสร้างรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชน เพื่อเป็นการทบทวนอุดมการณ์ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการสื่อสารทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสังเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองและปัจจัยหนุนเสริมการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่
2. เพื่อศึกษาบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย
3. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของข้อความแบบบรรยาย (Descriptive) โดยใช้การวิเคราะห์ 2 รูปแบบ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตีความสร้างข้อสรุป (Conclusion Interpreting) กล่าวคือ

“การวิเคราะห์เนื้อหา” ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วน “การตีความสร้างข้อสรุป” ใช้สำหรับการศึกษาข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วมจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ และการสัมภาษณ์เชิงลึกเยาวชนในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด และใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการศึกษาข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยคัดเลือกตัวแทนจากคณะนิติรัฐศาสตร์ ประกอบด้วย 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการเมืองการปกครอง นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากกลุ่มเยาวชนและผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดรวมทั้งสิ้น จำนวน 53 คน ดังนี้ 1) ตัวแทนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่มีบทบาทเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองและกำลังศึกษาในสาขาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง จำนวน 18 คน 2) ผู้ที่เคยร่วมกิจกรรมกับชมรมพลังนักศึกษาเพื่อประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 3 คน 3) ตัวแทนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยวิชาเขตร้อยเอ็ด ที่มีบทบาทเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองและกำลังศึกษาในสาขาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง จำนวน 5 คน 4) ตัวแทนนักศึกษาจากวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีบทบาทเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองและกำลังศึกษาในสาขาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง จำนวน 5 คน 5) ตัวแทนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองจาก 6 โรงเรียน จำนวน 18 คน 6) นักวิชาการด้านกฎหมายหรือการเมืองการปกครอง จำนวน 2 คน และ 7) ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีบทบาทเกี่ยวกับการดูแลนักเรียน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญปี 2560 เอกสารเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมือง ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความวิชาการเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง, อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย, การเคลื่อนไหวทางการเมือง 2) ศึกษาจากข้อมูลออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์วิชาการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการสื่อสารทางการเมืองของเด็กและเยาวชน และข้อมูลจากแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ 3) ศึกษาข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ร้อยเอ็ด โดยคัดเลือกตัวแทนจากคณะนิติรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและการเมืองการปกครอง และ 4) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่กำลังศึกษาเกี่ยวกับด้านกฎหมายและการเมืองการปกครอง และศึกษาจากกลุ่มเยาวชนในจังหวัดร้อยเอ็ด 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนมัธยมและนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ตลอดจนครูมัธยมและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชน 2) ข้อมูลจากสารสนเทศออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชน 3) ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ 4) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง

5. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยผู้วิจัยเลือกใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้รับนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล และผู้วิจัยยังใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างที่แตกต่างกันแต่รวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพในลักษณะของข้อความแบบบรรยาย โดยใช้การวิเคราะห์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เนื้อหา ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การตีความสร้างข้อสรุป ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์ผลแบบบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Analytic Descriptive) จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และการลงพื้นที่ภาคสนามสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 53 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาตีความสร้างข้อสรุป และนอกจากนี้ยังใช้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ โดยให้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

พฤติกรรมทางการเมืองและปัจจัยหนุนเสริมการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่

การมีส่วนร่วมนับว่าเป็นกระบวนการตามครรลองของ“วิถีประชาธิปไตย” ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้สามารถอธิบายได้หลายแง่มุมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางสังคม การมีส่วนร่วมทางการศึกษา ฯลฯ อย่างไรก็ตาม หากจะอธิบายถึงการมีส่วนร่วมในยุคปัจจุบันที่นับว่าเป็นค่านิยมทางสังคมก็คือ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” เฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบันที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังได้รับความสนใจ ซึ่งการเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองครั้งนี้ของเยาวชนมีความแตกต่างจากประวัติศาสตร์การเมืองของเยาวชนยุค 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 เพราะในยุคนั้นเยาวชนต้องการปฏิรูปการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และต่อต้านอำนาจเผด็จการทหาร ส่วนเยาวชนคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบันมีเป้าหมายที่สำคัญ ๆ อย่างน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ต่อต้านการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองในปี 2557 2) ต้องการแก้ไขอำนาจนิยมที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษา และ 3) ต้องการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์

ปัจจัยหนุนเสริมที่ส่งผลให้เกิดกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่มีสาเหตุสำคัญอยู่หลายประการ อาทิ 1) เหตุการณ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำตัดสินยุบ “พรรคอนาคตใหม่” 2) สาเหตุจากการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ปี 2560 โดยมีสาระบางตอนเกี่ยวกับ “การให้อำนาจสว. มีสิทธิในการออกเสียงเลือกนายกรัฐมนตรี” 3) มีแกนนำและผู้ร่วมชุมนุมถูกจับกุม และ 4) เกิดระบบ “อำนาจนิยม” ที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษาทั้งในมิติของหลักสูตร ตำรา และครูผู้สอน ดังนั้น จากปัจจัยหนุนเสริมดังกล่าวส่งผลให้เยาวชนออกมามีส่วนร่วมในการแสดงจุดยืนทางการเมืองและมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เกิดขึ้น อาทิ กลุ่มเยาวชนปลดแอก กลุ่มนักเรียนเลว กลุ่มคณะราษฎร ฯลฯ

เมื่อเกิดปัจจัยหนุนเสริมต่าง ๆ ในสังคมอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การรัฐประหารในปี 2557 ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ส่งผลให้เยาวชนเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับความชอบธรรมในการเข้ามาแทรกแซงการเมืองของทหาร และยังมองว่าการที่มีทหารเข้ามาเป็นผู้บริหารระดับสูงของประเทศ โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการเลือกตั้งตามครรลองของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่งผลให้เกิดกระแสการตั้งคำถามรูปแบบการปกครองของไทยในปัจจุบันว่าอยู่ในรูปแบบประชาธิปไตยหรือไม่ ? และการที่ทหารเข้ามามีอำนาจในการปกครองนี้สะท้อนถึงการใช้อำนาจ “เผด็จการทหาร” หรือไม่ ? เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนแต่เป็นชนวนเหตุแห่งการตั้งคำถามของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่จนนำไปสู่การขยายขอบข่ายของคำถามไปสู่เรื่องอื่น ๆ ในสังคม อย่างไรก็ตาม จากการตั้งคำถามต่าง ๆ ของกลุ่มเยาวชนที่กำลังถูกกดทับเสรีภาพ อิสระภาพ และภราดรภาพจึงนำมาสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมทางการเมือง ดังนี้ BBC New ไทย (2563) 1) การออกมาชุมนุมประท้วงที่ศาลรัฐธรรมนูญมีมติยุบพรรคอนาคตใหม่ หรือ “แฟลชม็อบ” 2) กลุ่ม “เยาวชนปลดแอก” ออกมาขอเรียกร้อง 3 ข้อ ได้แก่ หยุดคุกคามประชาชน ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และยุบสภา

3) นักเรียนมัธยมนำโดยกลุ่ม “นักเรียนเลว” ชุมนุมเรียกร้อง 3 ข้อ ได้แก่ หยุดคุกคามนักเรียน ยกเลิกกฎระเบียบล่าหลัง และปฏิรูปการศึกษา และ 4) กลุ่ม “คณะราษฎร” รวมตัวเรียกร้อง 3 ข้อ ได้แก่ นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ และปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ ดังนั้น จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนเป็นการแสดงออกถึง “พฤติกรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม” ซึ่งในระยะแรกก่อนเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด ในปี 2563 เป็นการออกไปชุมนุมกดดันรัฐบาลตามข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะทั้งใน กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด แต่ในช่วงหลังประมาณปี 2564 สถานการณ์ความรุนแรงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 เกิดความรุนแรงส่งผลให้เยาวชนเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองผ่านสังคมออนไลน์แทนแบบเดิม

บทบาทและอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย

ภายหลังจากที่กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ออกมาเรียกร้องความเป็นธรรมคืนแก่สังคม หลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2560 ส่งผลให้เกิดกระแสตื่นตัวทางการเมืองอีกระลอก เป็นการตื่นตัวของเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ไทย เพราะเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แกนนำและผู้เข้าร่วมเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ล้วนเป็นเยาวชนในระดับอุดมศึกษาที่มีบทบาทต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง แต่ในปัจจุบันกลุ่มที่มีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดพลังคลื่นใหม่ในการต่อสู้กับอำนาจรัฐก็คือ “เยาวชนในระดับมัธยมศึกษา” โดยเยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทน (ส.ส./สว.) แต่มีความคิดอยากจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมที่กำลังอยู่ในสถานการณ์วิกฤติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา จึงเกิดการรวมกลุ่มกันแบบไม่มีแกนนำชัดเจน ปรากฏการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นมุมสะท้อนให้เห็นถึง “ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย” เพราะจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มเยาวชนได้เคลื่อนไหวเรียกร้องล้วนแต่ใช้รูปแบบเป็นการปราศรัยและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยใช้เหตุผลประกอบ นอกจากนี้ยังมีการแสดงความคิดเห็นผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ อาทิ ทวิตเตอร์ ดิกด็อก เพจเฟซบุ๊ก ฯลฯ และยังมี การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในพื้นที่สาธารณะและสื่อออนไลน์ อาทิ การชูสามนิ้วเพื่อสื่อความหมายถึง “เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ” การผูกโบว์ขาวและการชูกระดาษเปล่าอันเป็นสัญลักษณ์แสดงออกถึงการต่อต้านเผด็จการ เป็นต้น

บทบาทของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย การออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ใช้แค่เยาวชนเกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองตามความหมายของ “หน้าที่พลเมือง” เท่านั้น แต่ปัจจัยหนุนเสริมที่สำคัญอีกประการ ก็คือ โลกสมัยใหม่ในยุคสังคมวิถีใหม่ (New Normal) อันเป็นสังคมแห่งการพึ่งพาเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้องค์ความรู้และข่าวสารต่าง ๆ ออนไลน์ไว้ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เมื่อเยาวชนเกิดข้อสงสัย

เรื่องใดไม่จำเป็นต้องเข้าไปห้องสมุดเหมือนอดีต เพียงแค่หยิบสมาร์ทโฟนก็สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างละเอียด ลุ่มลึก และรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้จึงมีการสืบค้นข้อมูลทำงานของรัฐบาลได้อย่างกว้างขวาง จึงเป็นแรงหนุนเสริมการยกระดับการชุมนุมขยายเป็นวงกว้างทั่วประเทศ ดังนั้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้กลุ่มเยาวชนจึงนับว่ามีบทบาทอย่างมากต่อการแสดงจุดยืนทางการเมืองในการต่อสู้กับอำนาจรัฐ โดยมีเป้าหมายสูงสุดให้ก่อเกิด “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่เป็นประชาธิปไตย” เพราะรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 เยาวชนกล่าวว่าแม้จะมีการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญแต่ก็เป็นฉบับที่เยาวชนไม่เห็นชอบด้วย

อิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตย นับตั้งแต่มีการแสดงบทบาททางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2563-2564 ส่งผลให้เกิดกระแสสังคมตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น เพราะการเคลื่อนไหวครั้งนี้ไม่ใช่แค่กลุ่มวัยรุ่นเท่านั้นที่ออกมาต่อสู้กับอำนาจรัฐแต่มีประชาชนทั่วไปอีกจำนวนมากไม่น้อยที่เข้าร่วมกับคนรุ่นใหม่ เพราะมีปัจจัยสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการบริหารงานของรัฐบาล นั่นคือ การที่ประเทศกำลังเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจตกต่ำสิ่งที่ตามมาจากพิษเศรษฐกิจนี้ก็คือ ปัญหาหนี้สินที่ประชาชนต้องแบกรับ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบจากการระบาดของโควิด 19 ส่งผลให้ประชาชนหลายคนได้ออกจากงานประจำเพราะโรงงานปิดตัวลง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายเกี่ยวกับการเยียวยาประชาชน อาทิ โครงการคนละครึ่ง โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการช่วยเหลือเกษตรกร ฯลฯ แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาระยะยาวได้จึงทำให้ประชาชนทั่วไปออกมาเคลื่อนไหวทั้งในพื้นที่สาธารณะและบนโลกออนไลน์ ดังนั้น จากที่กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ออกมาสื่อสารทางการเมืองทั้งออกมาเรียกร้องในพื้นที่สาธารณะ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในแพลตฟอร์มออนไลน์ และการแสดงการต่อต้านอำนาจรัฐเชิงสัญลักษณ์ ล้วนมีอิทธิพลกับสังคมไทยต่อการตื่นตัวและตระหนักรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ ภารดรภาพของพลเมืองตามครรลองของประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโลกทัศน์ใหม่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมออนไลน์หรือสังคมดิจิทัล

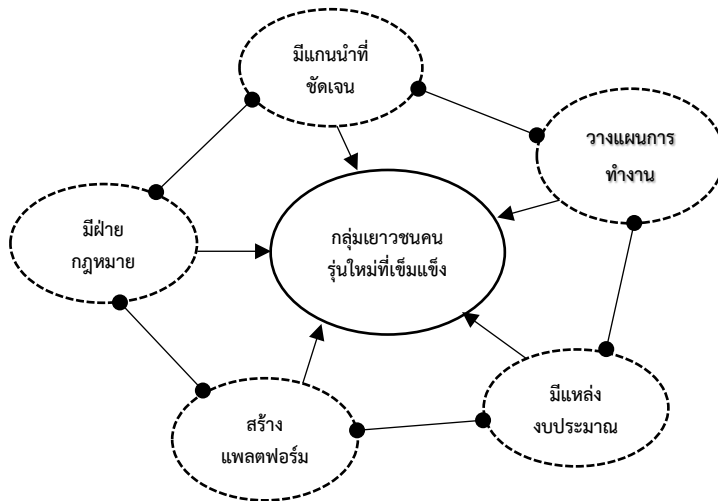
รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่

การสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ นับว่าเป็นการจุดประเด็นให้คนในสังคมเกิดการตื่นตัวทางการเมืองอีกครั้ง หลังจากเหตุการณ์เคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง-เสื้อเหลืองยุติลงจนนำมาสู่ยุคทหารเข้ามารัฐประหารและยึดอำนาจการปกครองทั้งหมดของประเทศ โดยอ้างเหตุผลถึงการรักษาความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ภายหลังจากมีการยึดอำนาจของ คสช. นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อมาได้เกิดการร่างรัฐธรรมนูญที่อ้างความชอบธรรมโดยการให้ “ประชาชนร่วมลงประชามติ” และภายหลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 จนมาถึงช่วงปี พ.ศ. 2563 ก่อนที่จะเกิดการระบาดของไวรัสโควิด 19 เริ่มมีกลุ่มประชาชนตั้งคำถามเกี่ยวกับการรับมือของโรคระบาดดังกล่าวที่อาจจะส่งผล

กระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตของประชาชนและยังส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ แต่ก็ยังไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจนจากรัฐบาลทั้งเรื่องวัคซีน เรื่องเศรษฐกิจ และเรื่องอื่น ๆ ทำให้เกิดคลื่นมหาประชาชนตั้งคำถามถึงการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐบาล นำมาสู่การแพร่กระจายสู่การเกิดประเด็นสาธารณะและในที่สุดเยาวชนคนรุ่นใหม่ผู้ที่รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ อาทิ ทวิตเตอร์ ดิกด็อก เพจเฟซบุ๊ก ฯลฯ ได้เริ่มแชร์ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลและพยายามจับจ้องหาจุดบกพร่องในการทำงานของรัฐบาลส่งผลให้เกิดกระแสการแชร์ข่าวการเมืองอย่างต่อเนื่อง ทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยใช้รูปแบบหลัก ๆ 3 รูปแบบ ได้แก่ การออกไปแสดงจุดยืนและปราศรัยในพื้นที่สาธารณะ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และการต่อต้านอำนาจรัฐด้วยการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ยังคงดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะมีสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่เป็นอุปสรรคต่อการออกไปชุมนุมในพื้นที่สาธารณะ ทั้งนี้เยาวชนยังคงแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าการแสดงจุดยืนในข้อเรียกร้องจะมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการยุติบทบาททางการเมืองของรัฐบาลทหาร แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะด้วยเหตุผลหลายประการที่เป็นอุปสรรค อาทิ รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญกับเสียงการต่อต้านของเยาวชนตามวิถีประชาธิปไตย รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของเยาวชนยังไม่สามารถกดดันรัฐให้ยุติบทบาทได้ โรคระบาดโควิด 19 ส่งผลให้รัฐบาลประกาศใช้ พก. ฉุกเฉินในการควบคุมโรคฯ ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน เป็นต้น ดังนั้น จากการวิจัยในครั้งนี้จึงเกิดการสร้างรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ดังต่อไปนี้ 1) “มีแกนนำที่ชัดเจน” จากบทเรียนที่ผ่านมากลุ่มเยาวชนต่าง ๆ ยังขาด “แกนนำ” ที่ชัดเจนส่งผลให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองขาดผู้นำในการสร้างขวัญและกำลังใจในการต่อสู้ หากมีแกนนำที่ชัดเจนจะนำไปสู่การวางแผนการทำงานร่วมกันของกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ อันจะส่งผลให้การเคลื่อนไหวกดดันรัฐมีพลังและเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น 2) “วางแผนการทำงาน” หากการทำงานของของกลุ่มเยาวชนสามารถจัดตั้งขึ้นแบบกลุ่มที่เป็นกึ่งทางการหรือกลุ่มที่มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนจะส่งผลให้กระบวนการทำงานชัดเจนมากขึ้น และการวางแผนจะช่วยกำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนงานทำให้เกิดความลื่นไหลในการทำงานอย่างเป็นระบบ 3) “มีแหล่งงบประมาณ” งบประมาณเป็นเสมือนน้ำมันหล่อลื่นในการทำให้เครื่องจักรสามารถขับเคลื่อนได้อย่างสะดวก ฉะนั้น ในการออกไปเคลื่อนไหวบนพื้นที่สาธารณะจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายมากมาย อาทิ ค่าอาหาร ค่ายารักษาโรค ค่าเช่าอุปกรณ์ ฯลฯ 4) “สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์หลักของกลุ่มเยาวชน” การสร้างแพลตฟอร์มหลักของกลุ่มเยาวชนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อประชาสัมพันธ์และสื่อสารสาธารณะให้ทราบถึงข่าวสารและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มเยาวชนทั่วประเทศ และ 5) “มีฝ่ายกฎหมาย” การมีฝ่ายกฎหมายมีความ

จำเป็นอีกประการ เพื่อคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาในด้านกฎหมายเมื่อผู้ร่วมอุดมการณ์ถูกดำเนินคดี อันจะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมอุดมการณ์

จากแนวทางการสร้างรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ สามารถสร้างเป็นโมเดล (Model) ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการแบบบรรยายเชิงวิเคราะห์ โดยนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปอธิบายเปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยอื่น ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องในบทบทวนวรรณกรรม เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นความสอดคล้องของข้อมูล โดยการอภิปรายผลการวิจัยได้แยกการอภิปรายผลออกเป็น 3 ประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัย ต่อไปนี้

พฤติกรรมทางการเมืองและปัจจัยหนุนเสริมการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบันนับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นยุคแสงสว่างของการเมืองแบบมีส่วนร่วมตามวิถีประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ และภราดรภาพของประชาชนทุกกลุ่มในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมองเห็นคุณค่าของ “ศักดิ์ศรีทางความคิดของปัจเจกชน” อย่างไม่จำกัดเพศ อายุ ฐานะ และชนชั้นทางสังคม ซึ่งจากที่ผ่านมากลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้มีการแสดงจุดยืนและข้อเรียกร้องทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

ต่อต้านการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารในปี 2557

ภายหลังจากการยึดอำนาจการปกครองของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาและคณะ จากนั้นได้ดำเนินการควบคุมสื่อสารมวลชนในช่วงแรก ๆ โดยอ้างถึงความมั่นคงของชาติ ส่งผลให้การรายงานข่าวสารบ้านเมืองในช่วงนั้นอาจจะไม่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนมากนัก สอดคล้องกับการศึกษาของ เบนจามิน อิสมาอิล (2564) ที่สรุปข้อมูลว่ารัฐบาลทหารของไทยพยายามควบคุมสื่อทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างถาวร และกำหนดให้มีการเซ็นเซอร์เนื้อหา ก่อนรายงานข่าวในประเด็นที่อ่อนไหวหรือเป็นการวิพากษ์วิจารณ์กองทัพ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สงกรานต์ รัตน์พลที และณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศศักดิ์ (2562) ที่สรุปว่า ภายหลังจากการรัฐประหาร 2557 รัฐบาล คสช. ได้ออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ทำให้กลุ่มดาวดินลงไปเคลื่อนไหวกับชาวบ้านในพื้นที่และระดมสมาชิกด้วยความยากลำบากจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการเคลื่อนไหว จากเดิมที่เคยเคลื่อนไหวแบบเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นรูปแบบของการปฏิบัติการเพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการทหาร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอาจจะมีการปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะแต่ก็ยังมี การแชร์ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสังคมออนไลน์เป็นวงกว้าง เพราะในยุคอินเทอร์เน็ตการควบคุมข่าวสารต่าง ๆ นับว่าเป็นเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเบ็ดเสร็จ ซึ่งเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีวิถีชีวิตเชื่อมโยงกับสังคมออนไลน์จึงเป็นกลุ่มคนที่ได้รับอิทธิพลจากข่าวสารจนทำให้เกิดการตั้งคำถามต่าง ๆ ตามมาเกี่ยวกับการรัฐประหารและบทบาทของ “ทหารกับการเมืองไทย” ต่อมาในช่วงปี 2559 มีการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ผลจากการลงประชามติ พบว่า ร่างรัฐธรรมนูญ 2560 ผ่านประชามติด้วยคะแนนเห็นชอบ 16.8 ล้านเสียง ต่อ 10.5 ล้านเสียง ภายหลังจากการลงประชามติฝ่ายรัฐบาลได้อ้างว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” อย่างไรก็ตาม กลุ่มเยาวชนกลับไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวเพราะเชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่ม คสช. กลุ่มเยาวชนจึงแสดงความเห็นว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับที่เยาวชนไม่ได้เลือก” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ (สหรัจันทสุวรรณ์, 2563) ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “หากบอกว่ารัฐธรรมนูญผ่านประชามติ ผมก็อยากย้อนกลับไปว่าก่อนลงประชามติ คุณได้ให้พื้นที่ฝ่ายเห็นต่างพูดแค่ไหน กระบวนการโปร่งใสแค่ไหน รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่ต้องใช้กับคนทุกคน แต่แค่สิทธิในการส่งเสียงว่าไม่เห็นด้วยตรงจุดนั้นจุดนี้ยังทำไม่ได้” ด้วยเหตุนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 จึงเป็นปัจจัยหนุนเสริมในการออกมาเรียกร้องความเป็นธรรมของกลุ่มเยาวชน

การแก้ไขอำนาจนิยมที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษา

ระบบอำนาจนิยมทั่วโลกจำเป็นต้องอาศัยการสร้าง “บรรยากาศแห่งความกลัว” เพื่อทำให้การต่อต้านที่จะเกิดขึ้นไม่สามารถระดมการสนับสนุนได้ หรือเป็นการสร้างให้เกิดอุปสรรคของการมี “พลวัติกรรมร่วม” จนไม่อาจรวมคนเข้าร่วมการต่อสู้กับระบอบนี้ได้ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2562) การสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวนี้ถูกแพร่กระจายไปยังระบบการศึกษาด้วย ซึ่งอาจจะ

ถูกปลุกถ่ายในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ฎระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือ ตำรา กิจกรรมในโรงเรียน ฯลฯ สอดคล้องกับการอธิบายของ (พิภพ ธงไชย, 2562 อ้างอิงใน มติชนออนไลน์ 2562) ที่กล่าวว่า การศึกษาถูกควบคุมโดยราชการในเนื้อหาการเรียนทั้งหมด เพื่อควบคุมวิถีคิดของคนไทย หากมองไปที่ระบบโรงเรียนสิ่งที่ใส่เข้าไปในหลักสูตร คือ ระบบอำนาจนิยม การศึกษาไม่ได้บริสุทธิ์จึงกลายมาเป็นเครื่องมือทางการเมือง อย่างไรก็ตาม เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนผ่าน “อำนาจนิยมในระบบการศึกษาไทย” ถูกหยิบยกมาตั้งคำถามจนกลายมาเป็นประเด็นสาธารณะและนำไปสู่การสร้างเป็นข้อเสนอแนะ “ปฏิรูประบบการศึกษาไทย” ของกลุ่มเยาวชนที่เรียกตนเองว่า “กลุ่มนักเรียนเลว” โดยมีข้อเรียกร้อง ดังนี้ 1) “ทรงผมของนักเรียน” ต้องสามารถเลือกความเหมาะสมของทรงผมเองได้ 2) “การแต่งกายชุดนักเรียน” ควรให้อิสระในการแต่งกายแก่นักเรียน 3) “ความหลากหลายทางเพศ” ต้องยอมรับและเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศอย่างเท่าเทียม 4) “การคุกคามทางเพศในโรงเรียน” จะต้องมีส่วนช่วยคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาที่อาจถูกล่วงละเมิดทางเพศ 5) “ภาระงานครูที่มีมากเกินไป” จะต้องลดภาระเรื่องการทำเอกสารรายงานของครูเพื่อให้มีเวลาดูแลนักเรียน 6) “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา” จะต้องมีการพัฒนาการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน 7) “หลักสูตรภาษาต่างประเทศ” มีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอย่างจริงจัง 8) “ปรับหลักสูตรการศึกษา” เน้นสมรรถนะของผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ 9) “ยกเลิกสอบ O-Net” จากสถานการณ์โรคโควิด-19 และ 10) มีช่องทางที่ทุกฝ่ายสามารถเข้าไปแสดงความคิดเห็น (คมชัดลึก, 2563) ดังนั้น อำนาจนิยมที่แอบแฝงอยู่ในระบบการศึกษาจึงเป็นประเด็นสำคัญที่กลุ่มนักเรียนนำมาขับเคลื่อนต่อยอดกับอำนาจรัฐ เพื่อสร้างรากฐานประชาธิปไตยให้เกิดการบ่มเพาะผ่านสถาบันการศึกษาแบบใหม่ตามข้อเรียกร้องข้างต้น

การปฏิรูปสถาบันกษัตริย์

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาที่ผ่านมาเกิดสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาคธุรกิจภายในประเทศเกิดการชะลอตัวและธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กหลายรายได้ปิดตัวลง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รัฐเก็บเงินภาษีประจำปีได้ลดน้อยลง และทำให้รัฐบาลได้กู้ยืมเงินสำรองมาอุดหนุนงบประมาณรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐสามารถดำเนินการต่อได้ อย่างไรก็ตาม งบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐเกือบทุกกระทรวงจำเป็นต้องถูกปรับลดลง “รัดเข็มขัด” แต่มีบางหน่วยงานที่อาจจะถูกลดงบประมาณลงเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้เกิดการตั้งคำถามจากเยาวชนคนรุ่นใหม่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและนำมาสู่การเกิดประเด็นสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณดังกล่าว สอดคล้องกับข้อเรียกร้องของกลุ่ม “คณะราษฎร” ไทยโพสต์ (2564) ได้อ่านแถลงการณ์เกี่ยวกับการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ ดังนี้ 1) ยกเลิกมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญ 2) ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 3) ยกเลิก พ.ร.บ. จัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2561 4) ตัดลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับ

สถาบันกษัตริย์ 5) ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ 6) ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศล 7) ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ 8) ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียว 9) สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราษฎร และ 10) ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหาร ดังนั้น ความต้องการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่จึงเป็นการเสนอเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดียิ่งขึ้นทั้งต่อสถาบันกษัตริย์และประชาชนตามวิถีครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

บทบาทและอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับครรลองวิถีประชาธิปไตยที่ “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย” นับว่าเป็นมิติใหม่ที่มีการเคลื่อนไหวและการสื่อสารทางการเมืองมีจุดเริ่มต้นจากเยาวชนทั้งกลุ่มที่มีสิทธิเลือกแล้วและยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง หากมองในมุมพัฒนาการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า เป็นช่วงที่พลเมืองเกิดความตื่นตัวกับการบริหารงานภาครัฐอย่างเข้มข้น และเป็นจุดเริ่มต้นที่ตรงตามสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่ สอดคล้องกับ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2549) ได้อธิบายว่า การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองถือว่าการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นให้รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่กับนโยบายและการกระทำของรัฐบาล นอกจากนี้เยาวชนคนรุ่นใหม่ยังมีบทบาทสำคัญที่ออกมาแสดงความคิดเห็นในพื้นที่สาธารณะและผ่านสังคมออนไลน์ ดังต่อไปนี้

หน้าที่พลเมือง

การออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่มเยาวชนไม่ใช่แค่ดำเนินการตามหน้าที่พลเมืองเท่านั้น แต่ออกมาเพื่อเรียกร้อง “สิทธิพลเมือง” ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่ควรจะมีบทบาทสูงสุดในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสิทธิพลเมืองกับหน้าที่พลเมืองเป็นสิ่งที่ต้องเกิดควบคู่กันจึงจะสามารถจรรโลง “การมีส่วนร่วมในปกครอง” สอดคล้องกับการศึกษาของ สายชล สัตยานุรักษ์ (2555) ได้อธิบายว่า การเสริมสร้างพลเมืองที่มีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ในความหมายใหม่ คือ สิทธิพลเมืองที่จะควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย และหน้าที่พลเมืองที่จะต้องแสวงหาความรู้เพื่อจะสามารถมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่จึงเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ให้กับสังคมเกี่ยวกับการตั้งคำถามในสิ่งที่เกิดข้อสงสัยและนำข้อสงสัยนั้นมาแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะจนเกิดเป็นประเด็นทางการเมือง

รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่เป็นประชาธิปไตย

จากข้อเรียกร้องของกลุ่มเยาวชนที่ได้แสดงจุดยืนทางการเมืองเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 และหยิบยกมาเป็นประเด็นในแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะก็คือ การให้อำนาจ สว. มีส่วนในการลงความเห็นเลือกนายกรัฐมนตรี โดยอาจจะมียุทธศาสตร์ที่ส่อแววในการสืบทอดอำนาจของ คสช. ฉะนั้น ในการแต่งตั้งและการเพิ่มอำนาจของ สว. จึงเสมือนว่า คสช. ได้ปลูกสร้างลิ่วล้อของตนอันขัดต่อหลักการของประชาธิปไตย สอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊กของเยาวชนปลดแอก-Free YOUTH อมรินทร์ทีวี (2563) กล่าวว่า “ร่างรัฐธรรมนูญใหม่” เรามีรัฐธรรมนูญที่เอื้อต่อการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลเผด็จการ เนื้อหาของรัฐธรรมนูญก็เป็นไปเพื่อรักษาระบอบเผด็จการในคราบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็น ส.ว. 250 ยกมือไหวดให้หัวหน้าคณะรัฐประหารเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อสืบทอดอำนาจ

อิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนต่อสังคมไทย ผ่านกลไกพลังของคนรุ่นใหม่ที่ออกมาเรียกร้อง “อนาคตการเมืองไทย” เป็นเสมือน “พลังคลื่นใต้น้ำ” ที่ติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่องจนเกิดสำนึกร่วมทางการเมือง และส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยดังต่อไปนี้

การสร้างกลไกตรวจสอบอำนาจรัฐ

การออกมาทำกิจกรรมทางการเมืองของเยาวชนเป็นมิติใหม่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ทันสมัยในยุคสังคมดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคที่การสื่อสารออนไลน์มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ ฉะนั้น การที่เยาวชนออกมาวิพากษ์วิจารณ์การทำงานขององค์กรภาครัฐอย่างเอาใจจริง เอาใจใส่สะท้อนให้เห็นถึง “การสร้างระบบและกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” ในอีกมิติหนึ่งสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากภาครัฐตาม “หลักธรรมาภิบาล” เพื่อหนุนเสริมการทำงานของรัฐบาลให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปธาน สุวรรณมงคล (2558) ได้อธิบายว่า หลักธรรมาภิบาลช่วยทำให้ระบบราชการเป็นระบบเปิด และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐอย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

เปิดโลกทัศน์ใหม่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมออนไลน์

สังคมออนไลน์นับเป็นโลกทัศน์ใหม่สำหรับยุคสังคมดิจิทัลและสังคมวิถีใหม่ (New Normal) การทำงานต่าง ๆ ล้วนแต่พึ่งพาเทคโนโลยีทั้งสิ้น ส่งผลให้เกิดกลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนเชื่อมโยงกับการสื่อสารในสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการดำเนินกิจกรรมและยังเป็นยุคเฟื่องฟูของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีบทบาทต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประวัติศาสตร์ไทย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการออกมาแสดงความคิดเห็นและการกดดันรัฐในครั้งนี้อาจจะยังไม่สามารถปฏิรูประบบราชการและกฎหมายได้ แต่อย่างน้อยก็เป็นการจุดประกายให้สังคมไทยเข้าใจคำว่า “การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัล” ซึ่งเป็นยุคที่คนสามารถรับรู้ข้อมูล

ข่าวสารและองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างเสรี ส่งผลให้เกิดการรวมพลังในการสอดส่องดูแลการทำงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น สังคมยุคดิจิทัลจึงมีส่วนช่วยในการหนุนเสริม “กลไกพลเมือง” ให้สามารถแบ่งบานภายใต้วิถีแห่งประชาธิปไตยที่ไผ่ผืนของพลเมืองคนรุ่นใหม่

สังเคราะห์รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่

การสื่อสารทางการเมืองของเยาวชนคนรุ่นใหม่เริ่มก่อตัวขึ้นในช่วงที่กำลังจะมีการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 การเคลื่อนไหวในช่วงแรก ๆ เป็นการเคลื่อนไหวในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 จากนั้นได้เริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการดำเนินงานของรัฐในด้านอื่น ๆ ตามมา ซึ่งรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนใน “ระยะแรก” เน้นแสดงความคิดเห็นในเชิงการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลผ่านรูปแบบการออกสู่พื้นที่สาธารณะแต่เป็นกลุ่มคนจำนวนน้อย ต่อมา “ระยะที่สอง” ให้ความสำคัญกับการขยายเครือข่ายเพื่อเสริมพลังในการกดดันรัฐให้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ “ระยะที่สาม” ในช่วงนี้เริ่มใช้รูปแบบการลงสู่ท้องถนนและพื้นที่สาธารณะเพื่อแสดงพลังของมวลชน “ระยะที่สี่” เข้าสู่ยุคการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาจึงเปลี่ยนรูปแบบการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์เชิงสัญลักษณ์ผ่านสังคมออนไลน์ อาทิ ชูสามนิ้ว ผูกโบว์ขาว เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโรและคณะ (2456) ได้สรุปว่า การสื่อสารทางการเมืองด้วยอวัจนภาษาโดยสัญลักษณ์เป็นรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองรูปแบบใหม่ที่เยาวชนไทยได้นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกทางการเมือง เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน ส่วนใน “ระยะที่ห้า” โรคไวรัสโคโรนายังคงระบาดอย่างต่อเนื่องกลุ่มเยาวชนจึงได้ใช้รูปแบบการเคลื่อนไหวผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ อาทิ เพจเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ดิกต็อก คลับแฮตส์ ยูทูบ ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนจะมีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีพัฒนาการและปรับตามสภาพกาลได้แต่ยังคงมีบางจุดที่จะต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองเกิดผลสำเร็จในอนาคต จากการศึกษาในครั้งนี้จึงเกิดการสร้างรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ดังต่อไปนี้

สร้างแกนนำที่ชัดเจน

การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นถึงจุดอ่อนเกี่ยวกับการสร้างแกนนำที่เข้มแข็งของกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนมัธยมที่ยังขาดแกนนำที่ชัดเจนในการประสานงานกับเครือข่ายที่ร่วมชุมนุม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการสร้างพลังต่อการกดดันกับอำนาจรัฐได้อย่างเกิดผลสำเร็จ ส่วนกลุ่มเยาวชนที่เป็นนิสิต นักศึกษามีแกนนำชัดเจนแต่โครงสร้างขององค์กรอาจจะยังไม่ชัดเจนมากนัก ส่งผลให้เมื่อมีกลุ่มแกนนำถูกจับกุมจะขาดตัวแทนในการขับเคลื่อนอุดมการณ์หรือเป็นตัวแทนในการขึ้นปราศรัย ฉะนั้น “หัวหน้ากลุ่มหรือแกนนำ” จึงมีความสำคัญมา

เป็นอันดับต้น ๆ เพราะหากแกนนำสามารถปลุกกระดมได้น่าสนใจจะทำให้ผู้ร่วมอุดมการณ์แสดงพลังออกมาอย่างเต็มที่และเกิดพลังในการต่อกรกับอำนาจรัฐ

วางแผนการทำงาน

การวางแผนการทำงานเป็นการกำหนดทิศทางในการทำงานให้เกิดความรอบคอบและเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด นอกจากนี้ขั้นตอนการวางแผนการทำงานยังสะท้อนการมีส่วนร่วมในวิถีประชาธิปไตยอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวของเยาวชนในครั้งนี้มีกลุ่มคนที่หลากหลายเข้าร่วมทั้งกลุ่มที่เป็นเยาวชนในระดับมัธยม นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป การวางแผนในการขับเคลื่อนงานจะต้องสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน และสามารถต่อกรกับอำนาจรัฐได้อย่างสิ้นไหล

แหล่งงบประมาณ

การระดมทุนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เป็นแรงหนุนเสริมให้การชุมนุมในพื้นที่สาธารณะเกิดความคล่องตัว ที่ผ่านมากลุ่มเยาวชนยังขาดแหล่งทุนสนับสนุนที่ชัดเจนอาจจะด้วยเหตุผลที่ว่าความร่วมมือกันครั้งนี้เป็นการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมแบบชั่วคราวจึงยังไม่มีการระดมทุนอย่างเป็นระบบ หากจะสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มได้อย่างยั่งยืนจำเป็นต้องมีการแสวงหาแหล่งทุนเพื่อจะได้ไม่เป็นภาระของผู้เข้าร่วมอุดมการณ์

สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์หลักของกลุ่มเยาวชน

แม้ว่าที่ผ่านมากลุ่มเยาวชนจะมีการสร้างพื้นที่ในการแสดงออกทางการเมืองและอุดมการณ์ของตน แต่ในยุคสังคมดิจิทัลเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่เชื่อมต่อการทำงานในสังคมออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ในปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาอย่างคงแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การออกไปชุมนุมในพื้นที่สาธารณะไม่ได้รับความสะดวกและอาจจะฝ่าฝืน พรบ. การควบคุมโรคติดต่อฯ ซึ่งอาจจะเป็นข้ออ้างของรัฐบาลในการออกคำสั่งให้ยุติการชุมนุมด้วยสาเหตุดังกล่าว ฉะนั้น การสร้างแพลตฟอร์มที่ชัดเจนจะเป็นการคัดกรองการแพร่กระจายข่าวสารต่าง ๆ และสะดวกต่อการแสดงออกทางการเมืองในสังคมออนไลน์

ฝ่ายกฎหมาย

การเคลื่อนไหวทางการเมืองแม้ว่าจะจะเป็นสิทธิ เสรีภาพ และภราดรภาพตามหลักการของประชาธิปไตย แต่ในออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองและการสื่อสารการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อาจจะเสี่ยงต่อการฝ่าฝืนกฎหมายที่ออกโดยรัฐ เพื่อควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศ นอกจากนี้การสื่อสารทางการเมืองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อาจจะมีความเสี่ยงต่อการฝ่าฝืน พรบ. คอมพิวเตอร์ ฉะนั้น การที่กลุ่มเยาวชนมีฝ่ายกฎหมายในการหนุนเสริมการทำงานจะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมอุดมการณ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การสื่อสารทางการเมืองที่เยาวชนคนรุ่นใหม่ใช้เป็นช่องทางการในการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลัก ๆ มีอยู่สองช่องทาง ได้แก่ การออกสู่พื้นที่สาธารณะ และการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ แต่ปัจจุบันเกิดการระบอบของไวรัสโคโรนาส่งผลให้การออกสู่พื้นที่สาธารณะเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่อการฝ่าฝืน พรบ. การควบคุมโรคฯ กลุ่มเยาวชนจึงควรใช้ช่องทางแพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารทางการเมือง

2. กลุ่มเยาวชนจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในแพลตฟอร์มออนไลน์ก่อนที่จะแชร์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อป้องกันการฝ่าฝืน พรบ. คอมพิวเตอร์

3. สังคมควรเปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งการที่เยาวชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นบนพื้นที่สาธารณะนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่งดงามตามวิถีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนภายใต้สถานการณ์การแพร่กระจายของโรคระบาด แม้จะมีการควบคุมได้แต่ก็ยังคงกลายพันธุ์อย่างต่อเนื่อง

2. ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างอิทธิพลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนต่อการปฏิรูปประเทศตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับการสร้างอิทธิพลของเยาวชนคนรุ่นใหม่กับการปฏิรูปประเทศในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

คมชัดลึก. (2563). เปิด 10 ข้อ "กลุ่มนักเรียนเลว" จะไม่ทน. สืบค้น 7 กันยายน 2563, จาก

<https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle/442574>.

จักษ์ พันธุ์เพชร. (2552). รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: บริษัท มายด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.

ไทยโพสต์. (2564). 'ไม่หยุด รุ่ง-เครือข่าย3นิ้ว' เมินคำตัดสินศาลรธน. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2564,

จาก <https://www.thaipost.net/politics-news>.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2549). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy). กรุงเทพฯ: ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เบนจามิน อิสมาอิล. (2564). ประเทศไทย: ผลกระทบของ รัฐประหารปี 2557 ต่อสื่อมวลชน.

สืบค้น 20 ตุลาคม 2564, จาก <https://rsf.org/sites/default/files>.

ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. สถาบันพระปกเกล้า.

สืบค้น 17 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.amarintv.com/news/detail>.
BBC News ไทย. (2563). แฟลชม็อบนักศึกษา ถึง ชุมนุมใหญ่ของ "คณะราษฎร 2563" ลำดับ
เหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองปี 2563. สืบค้น 30 ตุลาคม 2563, จาก
<https://www.bbc.com/thai/thailand>.

